

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din., za naročnike v inozemstvu 40.— Din. letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Seja širjega sosveta UJU pov. Ljubljana, dne 28. decembra 1922.

Po sklepu seje ožjega sosveta UJU poverjeništva Ljubljana se vrši v četrtek, dne 28. decembra 1922 v magistratni dvorani v Ljubljani seja širjega sosveta ob 8. zjutraj.

Dnevni red:

1. Poverjenikovo poročilo.
2. Naš gnotni položaj.
3. Črtanje postavk v prosvetnem proračunu za Slovenijo.
4. Volitve zastopnikov učiteljstva v višji šolski svet.
5. Izpopolnitev članov odsekov UJU pov. Ljubljana v smislu novega poslovnika.
6. Natisk poslovnika UJU pov. Ljubljana.
7. Glasilo UJU »Narodna Prosveta«.
8. Predlogi, nasveti in slučajnosti.

UJU poverjeništvo Ljubljana, dne 11. decembra 1922.

Rudolf Dostal, tajnik.

Luka Jelenc, poverjenik.

Opozorilo: Po členu 15. pravil UJU so člani širjega sosveta: vsi člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost teh članov na seji je obvezna, ako se kak član ne more udeležiti seje, naj pooblasti namestnika. Zastopana morajo biti vsa društva! Seja je javna in ima pravico udeležbe vse organizirano učiteljstvo, kolikor glede tajnosti seje širji svet drugače ne določi. Za predsednike ozir. namestnike nosijo stroške okrajna društva. Člane opozarjamo, da se posebna vabila ne razpošiljajo. Za popust na južni železnici naj se vsak udeleženec z nekelekovano prošnjo potom šol. vodstva obrne na obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

LISTEK.

Naš skladatelj Slavko Osterc.

(Po proizvodnji prve slovenske simfonije »Ideal«.)

V Mariboru je imela 3. novembra t. l. »Glasbena Matica« svoj instrumentalni koncert, na katerem se je proizvajala prva slovenska simfonija mladega, širšemu domačemu svetu morda komaj po imenu poznane skladatelja našega tovariša Slavka Osterca. To dejstvo znači v razvoju naše glasbene umetnosti gotovo mejnik, katerega bode omenjala zgodovina umetnosti.

Značilno pa je, da je naša javnost prešla preko tega važnega dejstva meni nič tebi nič na dnevni red. V časopisju se je ta dogodek komaj omenil tako mimo-grede kakor da so se komu brez večje nesreče splašili konji. Le lokalni list »Ta-

Načrt zakona o uredbi Glavnega Prosvetnega sveta v Beogradu.

Poleg zakona o osnovnih šolah, zakona o meščanskih šolah, o srednjih šolah, o učiteljskih, o univerzah itd. itd., se namerava izdati posebej še nekaj upravnih zakonov: baje zakon o ureditvi ministrstva prosvete in zakon o ureditvi Glavnega Prosvetnega sveta v Beogradu. — To glede prosvete!

Načrt zakona o Gl. Prosv. Svetu je že izdelan in ga prinašamo spodaj v današnji številki, po originalu.

Načrt tega zakona je najboljši dokaz, da nismo na pravi poti, ko separiramo šolstvo v razne kategorije in razkosujemo organsko celoto in enotnost vzgojnega in izobraževalnega sistema.

Prepričani smo, da je to razkosavanje organske celote na kulturno, finančno in administrativno kvar države.

Načrtostneje poglavje dosedanjega našega delovanja na polju dela zakonskih predlogov pa je to, da nimamo še do danes načrtov o učiteljski izobrazbi, ki so temelj vsemu šolstvu, ki so izvor in vzrok vseh hib, ki se jih dosedaj očita šolstvu in ki so temelj vse šolske reforme.

Če ostane pri učiteljski izobrazbi vse pri starem, tedaj lahko rečemo, da je ostalo vse šolstvo pri starem da nismo sledili duhu časa in naj potem izdelamo še tako lepe zakone in učne načrte o raznih drobcih tega, kar nosi ime šola, vzgoja in izobrazba.

Reformirajte nosilce šolstva, vzgoje in izobrazbe in reformirano boste imeli vso šolo, vzgojo in izobrazbo!

In isto je z zakonskim načrtom v Glav. Prosvetnem Svetu. Ta zakonski načrt se nam zdi kakor drobec kake zvezde, ki se odtrže in prikazuje brez uvrstitve v celotnem solnčnem sistemu.

Ta zakonski načrt je sam zase že celota a vendar je le del celotnega vprašanja prosvetne in šolske uprave, zato se nam zdi, da spada k celoti, katere sestavni del je in ne posebej. Ravno v dosednji upravi je težišče greha, s katerim se je ubijala dosedaj enotnost in skupnost šolstva!

Slovensko učiteljstvo je stalo vedno na stališču »učiteljskih zbornic«, tako tudi pri tem načrtu zakona nima povoda izpreminjati svojega stališča, posebno ne, ker se načrt zelo približuje »zbor-

nicam«. Eno pa je: sestav naj bo uvrščen tako, da bo enak od najnižje stopnje — do najvišje!

Zakon o Glavnem Prosvetnem Svetu je važen za vse učiteljstvo v državi, ker bo imelo učiteljstvo svoje zastopstvo in besedo, še pred končno odločitvijo ministrstva prosvete.

Zato prinašamo načrt zakona v celoti in v originalu, da ga ima vse učiteljstvo priliko premostriti.

Zakonski načrt se glasi:

Projekat zakona o ureditvi Glavnog Prosvetnog Saveta.

Čl. 1. Glavni Prosvetni Svet sastavni je deo Ministarstva Prosvete. On je pomoćni i savetodavni organ Ministra Prosvete u svima pitanjima, koja su u vezi sa školom, nastavom i narodnim prosvetivanjem.

Čl. 2. Starajući se stalno o podizanju prosvetnosti u narodu Glavni Prosvetni Svet predlaže mere za to i onda kada to od njega zatraži Ministar Prosvete, kao i onda kada sam nađe potrebe za to. Ministar Prosvete sasluša Gl. Prosvetni Svet o svakoj školskoj i prosvetnoj reformi.

Čl. 3. Glavni Prosvetni Svet sastavlja: Vrhovno Prosvetno Veće i Stalno Prosvetno Veće.

Čl. 4. Vrhovno Prosvetno Veće čine: a) svi članovi Stalnog Prosvetnog Veća; b) po dvojica predstavnika Univerziteta u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani; i c) po jedan predstavnik prosvetne struke iz svake oblasti.

Čl. 5. Za ovo Veće Univerzitetska veća u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani predlažu, svako za sebe, po četiri kandidata od profesora Univerziteta. Od ovih Ministar Prosvete potvrđuje po dvojicu sa svakog Univerziteta.

Svaka oblast predlaže za isto Veće Ministru Prosvete po tri kandidata (jednog iz srednje, jednog iz stručne, jednog iz osnovne nastave), od kojih on bira i postavlja po jednog, ali tko da iz svih oblasti bude 2 petine predstavnika osnovne i jedna petina predstavnika stručne nastave.

Čl. 6. Vrhovno Prosvetno Veće proučava i raspravlja najvažnija pitanja škole i prosvete kao i rezultate primene raznih zakonskih odredba u pojedinim delovima otadžbine; svoje odluke saopštava Ministru Prosvete.

Njegov je predsednik — predsednik Glavnog Prosvetnog Saveta (v. čl. 17).

Čl. 7. Materijal za sednice Vrhovnog Prosvetnog Veća prikuplja Predstavništvo Glavnog Prosvetnog Saveta na osnovu podataka dobivenih na mesec dana pre saziva Veća.

Čl. 8. Vrhovno Prosvetno Veće saziva se bar jedanput godišnje. Prema potrebi, koju ocenjuje ili Ministar Prosvete ili Predsedništvo Glavnog Prosvetnog Saveta, ono se može i češće sastajati.

Predsedništvo Glavnog Prosvetnog Saveta, koje saziva Vrhovno Prosvetno Veće, bar na 15 dana pre sastanka obavestiće učesnike o pitanjima koja će biti na dnevnom redu.

Čl. 9. Stalno Prosvetno Veće čine: a) Predsednik i četiri predstavnika više, srednje i osnovne nastave i dva predstavnika stručne nastave. Svi su oni sa službom u Beogradu;

b) načelnici Ministarstva Prosvete.

Čl. 10. Izbor članova Stalnog Prosvetnog Veća vršiće se na ovaj način:

a) predsednika i polovinu broja članova postavlja ministar Prosvete;

b) drugu polovinu u dva puta većem broju predlažu: aa) Univerzitetsko Veće (plenum) Univerziteta u Beogradu (četiri kandidata); bb) Glavna Uprava Profesorskog Društva (šest kandidata, od kojih su dvojica predstavnici stručnih škola); cc) Glavna Uprava Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva (četiri kandidata).

Od tako predloženih kandidata Ministar Prosvete postavlja ovim zakonom određeni broj članova veća.

Čl. 11. Predsednik i članovi Vrhovnog Prosvetnog Veća i Stalnog Prosvetnog Veća postavljaju se Kraljevim ukazom na tri godine.

Predsednika Stalnog Veća biraju iz svoje sredine sami članovi tog veća.

Čl. 12. I članovi Vrhovnog Prosvetnog Veća i članovi Stalnog Prosvetnog Veća redovni su članovi Glavnog Prosvetnog Saveta.

Odluke oba veća punovažne su kad na sastancima prisustvuje prosta većina članova i kad su donesene većinom glasova prisutnih članova.

Čl. 13. Stalno Prosvetno Veće može u svoje sednice pozivati i lica za čiju se pomoć ukaže potreba; takva lica imaju pravo glasa u rešavanju pitanja radi kojih su pozvana.

Čl. 14. Stalno Prosvetno Veće donosi svoje odluke i mišljenja o pitanjima: a) koja mu uputi Ministar Prosvete; b) koja su pokrenuta u Veću; i c) po kojima propisi specijalnih zakona traže odluku ili mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta.

Čl. 15. Stalno Prosvetno Veće donosi svoje odluke u sednicama veća i u sednicama sekcija.

U sednicama veća pored redovnih poslova, donose se odluke o svima pitanjima, koja su sporna ili o kojima ne postoje jasni zakonski propisi.

Pa to je drugo poglavje. Pisati sem hotel le o Slavku Ostercu ki nam je dal prvo simfonijo. Ze cel mesec sem namreč čakal in gledal »Tovariša«, da se vsaj tu kdo izmed naših ljudi oglasi in pove svoje mnenje. A ni ga bilo, kar je tudi značilno znamenje časa za nas same.

Pred dobrim letom sem prvič čul, da je Osterc skladatelj, dasi sem ga osebno že prej poznal. Mariborsko »Narodno gledališče« je bilo obljubilo uprizoritev njegove opere »Krst pri Savici«. To me je tem bolj presenetilo, ker sem že pogosto slišal da ta lepa Prešernova pesnitev ni primerna za opero. Žal, da je ostalo samo pri obljubi. Kaj je bilo temu vzrok, ne vem. Vse pa kaže, da se ta obljuba tudi letos še ne uresniči.

Čudno je pri skladatelju Ostercu to, da je stopil kar naenkrat z večjimi deli pred svet. O njem se ni slišalo, da bi bil komponiral napeve, ali druge manjše stvari s spremljevanjem orkestra ali vsaj glasovirja ampak je začel kar z opero.

sinfonijami in podobnimi stvarmi. Ubral je torej popolnoma drugo, novo pot in »začenja res tam kjer drugi že nehajo«, kakor je rekla kritika.

To je en vzrok, da smo se začudeno zavzeli, ko smo slišali o novem komponistu. — Kaj vruga, ta začne kar z operami in sinfonijami, pa nismo slišali še nobene njegove pesmi! — In potem, ko smo čuli, da možakar nima drugih šol kakor mariborsko učiteljske, no seveda, je bil predodek še večji, še celo pri nas tovariših, kaj šele med drugimi, kateri so poznali neznanstveno Osterčevo osebnost in sodijo umetnike po elegantnem nastopu, dolgih laseh in visokih naslovih. Avtodakt takorekoč pa si upa z operami in sinfonijami na dan! To je vendar nekaj nezasišanege.

K tema dvema kalamitetama se je pridružila še tretja. Osterc se namreč ne drži pri kompozicijah starih tradicionalnih pravil. Hodi popolnoma novo pot in ni vezan ter se tudi ne da vezati na nobena pravila. Žvižga in poje, kakor mu da duša.

bor* je prinesel preje daljšo informativno notico ter pozneje precej laskavo kritiko. In vendar imamo skušnje, da se na dolgo in široko omenjajo »umetnosti« kakega modernega telepata ali pa n. pr. cirkuške rokoborbe. Še celo verižniške afere vzbujajo več pozornosti, kakor pa umetnost. To je menda pač tok in pa prokleta žalostno znamenje časa.

Pogosto se sliši trditev da naše občinstvo še ni vzgojeno niti za vokalne koncerte, kamoli za instrumentalne. Ta trditev je menda žal precej resnična. A naloga časopisja in glasbenikov samih je in ostane, da si občinstvo vzgoje v tem oziru. In takih prilik je vse polno, le delavcev ni, ki bi prišli za pero in navajali občinstvo na umevanje in uživanje zlasti glasbene umetnosti. Zato smo in bomo še imeli slabe skušnje toliko časa, dokler si občinstva sistematično ne vzgojimo.

* »Jutro« z dne 8. decembra t. l. št. 290 prinaša daljšo oceno.

Sekcije samostalno rešavajo samo o onih pitanjih o kojima su donesene načelne odluke u Stalnom Prosvetnom Veću ili za koje postoje jasni zakonski propisi; ali i tada sve njihove odluke postaju punovažne kad dobiju potvrdu predsedništva. A ako su pitanja koja rešavaju sekcije sporna, ili ako za njih nema jasnih zakonskih propisa, sekcije moraju za njih prethodno dobiti odluku stalnog Prosvetnog Veća.

Sekcije vrše i sve druge poslove koje im uputi Stalno Prosvet. Veće.

Čl. 16. Sekcija može biti stalnih i privremenih. Stalne se obrazuju od članova Stalnog prosvetnog Veća, a u privremenim može biti članova i izvan Stalnog Prosvetnog Veća, ali i tada u njima mora biti najmanje jedan član Veća. I te članove sekcija, kao i sve ostale, bira Stalno Prosvetno Veće.

Članovi sekcija koji nisu članovi Veća izbornom za članove sekcija postaju vanrednim članovima Glavnog Prosvetnog Veća. Njih potvrđuje Ministar Prosvete na godinu dana.

Čl. 17. Predsednik Stalnog Prosvetnog Veća, koji je i predsednik Glavnog Prosvet. Saveta, podpredsed. Stalnog Prosvetnog Veća i sekretar čine Predsedništvo Glavnog Prosvetnog Saveta.

Čl. 18. Predsedništvo Glavnog Prosvetnog Saveta raspoređuje i upućuje na rad ceo materijal, uređuje i vodi administrativni deo poslova oko Vrhovnog i Stalnog Veća. Ono predstavlja Glavni Prosvetni Svet u svima spoljnim odnosima.

Čl. 19. Sekretar Stalnog Prosvetnog Veća može postati lice, koje se odlikovalo svojim ranijim radom u pitanjima škole i nastave u opšte. Njega postavlja i smenjuje ukazom Ministar Prosvete na predlog Stalnog Prosvetnog Veća. On ima rang i platu činovnika sa fakultetskom spremom.

Čl. 20. Sekretar sa svojim pomoćnicima (u rang u pisara i sekretara Ministarstva) organizovao sekretarijat i kontrolni odelj Glavnog Prosvetnog Saveta. On vodi zapisnik Stalnog Prosvetnog Veća i Vrhovnog Prosvetnog Veća; on ili njegovi pomoćnici sekretari su sekcija.

Čl. 21. Stalno Prosvetno Veće može po odobrenju Ministra Prosvete, deo poslova svojih sekcija preneti na oblasne Sekcije Glavnog Prosvetnog Saveta, koje bi se organizovale u oblastima, a u kojima predsedava član Vrhovnog Prosvetnog Veća iz dotične oblasti u isto vreme i član sekcije. Odluke tih sekcija postaju punovažne kad dobiju potvrdu Predsedništva Glavnog Prosvetnog Saveta.

Čl. 22. Stalno Prosvetno Veće sastaje se najmanje dva puta mesečno. Prema potrebi, koju ocenjuje Predsedništvo Saveta, može se sastajati i češće.

Čl. 23. Svi članovi Vrhovnog Prosvetnog Veća i Stalnog Prosvetnog Veća imaju nagradu od sednice na kojoj su bili; isto tako i članovi sekcija. Predsednik i podpredsednik pored toga imaju stalnu mesečnu nagradu.

Čl. 24. Ovlašćuje se Ministar Prosvete da na osnovu ovoga zakona propiše Kraljevim ukazom Uredbu o Glavnom Prosvetnom Savetu.

Ovom Uredbom određuje se i detaljniji propisi o sekcijama, sekretarijatu, kontrolnom odelu, oblasnim sekcijama, veličini i isplaćivanju nagrada članovima Glavnog Prosvetnog Saveta i o svemu ostalom što iz ovoga zakona proističe.

Čl. 25. Ministar Prosvete kad god prisustvuje sednicama ma koje instance Glavnog Prosvetnog Saveta (Vrhovnog ili Stalnog Veća ili sekcija) ima predsednička prava; ali on može dati te funkcije da vrši i redovni predsednik njihov.

Čl. 26. Ovaj zakon stupa u život od dana kad ga Kralj potpiše i bude obnarodovan u Službenim Novinama.

Od toga dana prestaje važiti Zakon o uređenju Glavnog Prosvetnog Saveta Kraljevine Srbije od 1. marta 1880. god. i njegov poslovnik od 15. januara 1887. god. P.B. 441. kao i svi zakoni i zakonski propisi o ovakvim i sličnim ustanovama u pokrajinama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Čl. 27. Najdalje u roku od dva meseca, kad ovaj zakon stupi u život, izvršiće se postavljanje članova Stalnog Prosvetnog Veća u smislu čl. 10. ovog zakona.

Neodrešena domovina.

— r Slovensko šolsko društvo za Koroško. Koroški Slovenci so si ustanovili »Slovensko šolsko društvo« s sedežem v Celovcu (Vetrinško predmestje 26. I. nadstropje). Povodom druge obletnice plebiscita je društvo obnovilo svoje delo. V prvi vrsti zbira darove, ki se bodo redno izkazovali v »Koroškem Slovencu«. »Slovensko šolsko društvo« ima enak namen, kakor naša Družba sv. Cirila in Metodaja.

Iz Jugoslavije.

— Vsem, ki so se me spominjali ob moji petdesetletnici, se tem potom za ljubezljivo pozornost najiskreneje zahvaljujem. — Andrej R a d e.

— Naš položaj. Glasilo O. Z., »Naš Glas«, prinaša v 48. številki, ki nam pojasnjuje stanje vprašaja regulacije našega gmošnega položaja. Članek slove sledeče: Razočaranje. Na praznik narodnega ujedinjenja je prineslo dnevno časopisje vest, da se neznatno povišajo državnim nameščencem draginske doklade. O nabavnem prispevku, o ukinjenju maksimiranja, o izenačbi draginskih razredov in o ostalih naših zahtevah — o vsem tem ni ne duha ne sluha. Bridko razočaranje je bil naš delež na praznik narodnega ujedinjenja. Tem bridkejšje, ker so se zopet dvignile cene — in še prav znatno — vseh življenjskih potrebščin, in ne bo ono povišanje, o katerem je še dvomljivo, če bo veljalo že od 1. decembra dalje, zalegle prav nič. — Bolj in bolj prodira med državnimi nameščenci prepričanje, da je bilo vse obečanje preteklih tednov le igra in da je bilo pray malo resne volje resnično pomagati. Čemu to, vprašuje vsakdo izmed nas? Ali ne bi bilo boljše, da se nam pove odkrito, da za naše zahteve ni razumevanja in da se nas smatra pravzaprav za neko potrebno zlo v državi. Druge kategorije državnih nameščencev, kakor vojaštvo, pravoslavna duhovščina, so dobile pred kratkim izdatno povišanje svojih prejemkov, kakor je poročalo časopisje, ne da bi prosile za to in stavile svoje zahteve. Le civilni državni nameščenci so od teh dobrin izvezeti. Vsled tega se človeku nehote vsiljuje misel, da smo v resnici le potrebno zlo in da se vse naše delo ne upošteva in ne ceni. — Na kongresu 29. in 30. oktobra so se izdelale prav precizno naše zahteve. Glavni Savez jih je tudi predložil vsem merodajnim činiteljem in je storil še nadaljni sklep, da skliče ponovno zborovanje, ako se naše zahteve ne izpolnijo v določenem času. Toda kako smo bili presenečeni ob časopisni vesti, da je predsednik Glavnega Saveza sam šel k finančnemu ministru v družbi poslanca Reiserja in mu predložil predlog, ki ni niti senca naših tako skromnih zahtev. Ali ni bil predsednik Glavnega Saveza tudi vezan po sklepih zadnjega kongresa? Kako je mogel spraviti v sklad točne sklepe kongresa s temi najnovejšimi predlogi? Kdo ga je pooblastil, da sme zamenjati zahteve kongresa s tem nepopolnim predlogom? — Moč in ugled vsake organizacije sta odvisni od discipline v organizaciji. Kakšno mnenje naj ima finančni minister o naši organizaciji, ako vidi, da se čez mesec dni niti predsednik organizacije ne čuti več dolžnega, da bi spoštoval sklepe organizacije? Brez novih sklepov, brez pogajanj smo kapitulirali in se tako odrekli vsem nadaljnim korakom za izboljšanje našega položaja. — Vsakdo izmed nas lahko premeri obup, ki se je danes polastil državnih nameščencev. Še bolj skromno kakor doslej ne more nihče več izmed nas živeti. Izročeni smo popolni propasti. Lahko se zgodi, da izbruhne iz tega obu-

pa marsikako dejanje, ki ne bo po volji naših gospodarjev. Odgovornost bodo morali nositi tisti, ki so izzvali današnji naš položaj. — V polnem obsegu se pridružujemo izvajanjem.

— Predlogi za povišanje draginskih doklad. Načrt se glasi: 1. Vsem aktivnim državnim uslužbencem brez razlike na draginski razred in višine redne plače se povišajo osebne draginske doklade, in sicer: a) uradnikom za 8 Din na dan; b) poduradnikom za 5 Din na dan; c) slugam za 4 Din na dan. — 2. Granica draginskih doklad pri nižjih uslužbencih se poviša, in sicer 1. Poduradnikom v prvem in drugem draginskem razredu za 200 Din, v ostalih draginskih razredih za 520 Din mesečno, slugam v vseh draginskih razredih za 200 Din na mesec. — 3. Vsem upokojevcem in vdovam ter sirotam se povišajo osebne draginske doklade, in sicer 1) po čl. 17 a in 17 c zakona o draginskih dokladah za 4 Din dnevno; b) po čl. 17 b in 17 e draginskega zakona za 3 Din dnevno. — 4. Upokojevcem z manj kot 25 službenimi leti se 1000 Din kot dovoljeni postranski zaslužek zviša na 2000 Din. — 5. Upokojevcem, ki imajo sicer popolno penzijo, pa jim do popolne službene dobe ne manjka več od leta dni, dobivajo tudi popolne doklade aktivnih tovarišev. — 6. Podoficirjem se draginske doklade zvišajo za 2 Din dnevno. — 7. Predloge za povišanje draginskih doklad za vse železničarsko osebje ima izdelati ministrstvo saobraćaja.

— Navodila za prošnje za posredovanja. (To poročilo smo prejeli od merodajne osebe, ki nam v pismu posebej navaja konkretne slučaje, na podlagi, katerih je sestavljen gorenji dopis. Brez prikrižanja — dopis se tiče nekega bivšega slušalca Viš. ped. šole v Zagrebu. — Tudi nas se je oblegalo s sličnimi dopisi. — Z ozirom na celotni položaj zaradi črtanja proračuna za Slovenijo se v tem pogledu ni dalo ničesar doseči. Z dopisi, ki bljuvajo ogenj in žveplo brez obzira na vse strani, stvari ne bi nič koristili. — Kakor vidimo, je napravilo osebno posredovanje pri poslancih tudi najslabši vtis in je bilo zaradi nerodnih navedb celo kvarno ugledu našega stanu. — Obžalujemo, da se v takih slučajih ne zaupa organizaciji in se ne posluša nje. — Uredništvo. Učitelj mora večkrat za sebe ali za druge prositi za posredovanje pri višjih oblastih. Da je posredovanje sploh mogoče, morajo biti pred vsem točni podatki: ime prosilca, zadeva, kdaj in pri katerem uradu je prošnja vložena; ako se intervenira pri višjem šolskem svetu, naj se navede številka dotične vloge pri okrajnem šolskem svetu; če se intervenira pri ministru, naj se navede številka vloge pokrajinske uprave. Brez točnih podatkov je zlasti v višjih instancah iskanje akta silno oteženo, ako ne onemogočeno. S tem prosilec škoduje sebi, a tudi dobrohotnemu posredovalcu, ki brez potrebe izgublja čas. — Pisma na poslane in druge, ki naj posredujejo, naj bodo kratka in jasna. V takšnih pismih varujemo se grajajočih opazk, n. pr. »nadzornik je neprijateljski razpoložen proti temu in temu«, ker ne vemo, ali pismo ne pride grajanemu ali njegovemu prijatelju v roke. Takšne opazke so večinoma tudi krivične, ker prebivalec kje v hribih nima pregleda čez razne težkoče in po krivici dolži oblasti, da so mu nenaklonjene. Končno se pri izobraženih ljudeh razume pač samo po sebi, da je pismo jezikovno in pravopisno pravilno ter da se pisec preveč ne ponižuje in dobrika tistemu »mogočniku«, na katerega je pismo naslovljeno. Ako pišeš uradniku, ki dobi va več takšnih pisem, priloži tudi znamko za odgovor, da nima za dobroto še gmošne škode.

— Da bi se koliko toliko poboljšalo stanje šolskih nadzornika i njihovih kancelarija (dok se ovo pitanje pravilno ne reši zakonodavnim putem i državnim budžetom) posle mnogih procedura i prepiske između Ministarstva Prosvete i Finansija, ipak je učinjen izvestan napredak. Tako odlučeno je: 1. Da školski nadzornici prvo obilaženje škola imaju izvršiti do 1. marta za što će im se računati dosadašnji dodatak od 1000 Din; da drugo obilaženje škola imaju izvršiti od 1. maja do kraja godine, zašta će imati dnevnicu poputninu po uredbi Dr. Br. 96000 samo prehodno imaju podneti Ministarstvu nacrt svoga sreza i put kojim će obilaziti škole: svako drugo obilaženje vršiće samo po naređenju ili odobrenju, zašta će takođe imati dnevnicu i poputninu po pomenutoj uredbi. 2. Otvoren je kredit kancelarijama školskih nadzor. na ime ogreva za novembar, decembar, januar i februar po 1 kubni metar drva, ako ga ne uživaju od okruga odnosno sreza. Tako isto znatno je povišen kredit za kancelarijski materijal, kiriju i poslugu. 3. Kancelarije školskih nadzornika primaće besplatno »Posvetni Glasnik«. 4. Svi razpisi i naredbe Ministarstva objavljivaće se u naročitom listu koji će biti dužne sve škole da primaju, te nadzornici neće imati potrebe da ih raspisuju. N. P.

— V današnji številki prinašamo načrt zakona o Glavnom Prosvetnom Svetu. Glavni Prosvetni Svet bo v bodoče za celo državo to, kar je za Slovenijo sedanjji višji šolski svet. Opozorjamo okrajna učiteljska društva, da poleg zakona o meščanskih šolah prouče tudi ta načrt in čimprej pošljejo svoje mišljenje poverjenstvu UJU, ker ga moramo čimprej poslati Glavnemu odboru UJU v Beograd.

— 50letnico Glasbene Matice v Ljubljani proslavimo širom Slovenije najlepše na ta način, ako tako posamezniki, kakor tudi društva pristopijo h Glasbeni Matici kot člani. Letna članarina znaša 10 Din in društveni člani dobijo za to vplačano članarino tudi vsako leto članske muzikalijske. Odbor vabi vso našo javnost, da pri likom 50letnice številno pristopi v članstvo Glasbene Matice ter tako tudi s tem podpre važno kulturno delo v našem narodu. Ustanovljena enkrat za vselej pa znaša 100 Din. Priglasiti se je po dopisnici, ali pa z nakazilom zneska po pošti na nakaznici na odbor Glasbene Matice v Ljubljani.

— Uporaba šol za večerne tečaje. G. Ministar Prosvete odobrio je da se u zgradama osn. škola mogu držati predavanja učenicima večernih i prazničnih zanatlijskih škola pod uslovima: da se uprava ovih škola stara o čistoti učionica i na slučaj da se ima naknaditi svaka šteta koja bi se od strane daka ovih škola pričinila: u protivnom zabranjuje se održavanje predavanja. — N. P.

— Učiteljski Domi. Glavni odbor UJU v Beogradu se je pričel resno baviti z idejo zidanja Učiteljskega Doma v Beogradu, ki bi bil naša stanovska centrala v prestolici. — Pov. UJU v Splitu se pa bavi z idejo zidanja Učiteljskega konvikta v Splitu in prinaša »Pokret«, glasilo pov. resno vest o tej zadevi v zadnji številki.

— Odmev Učiteljskega Tovariša v Srbiji. Tov. Mil. R. Majstrovic prinaša v zadnji številki »Narodne Prosvete« obširen in simpatičen članek o razmerah v Sloveniji. Bavi se z našim člankom v 44. številki Učit. Tov., ki se tiče »Domoljubovega« hujškanja staršev proti učitelstvu. Z zadoščenjem beljemo to vest, posebno, ker nam je to dokaz, da se srbski tovariši zanimajo za naš list, pridno čitajo Učiteljskega Tovariša in se zanimajo za našo borbo.

50letnica Glasbene Matice v Ljubljani.

Dne 25. septembra 1922 je preteklo že 50 let, odkar je ustanovila v Ljubljani peščica navdušenih rodoljubov Glasbeno Matico z namenom, da vzraste do sedaj pogrešana slovenska glasbena literatura.

Iz skromnih početkov, razvilo se je vsestransko delovanje Glasbene Matice v mogočen kulturni faktor, ki ima za razvoj slovenske glasbe brez dvoma največje zasluge.

50letnico svojega obstoja hoče proslaviti Glasbena Matica s skromno kulturno slavnostjo po sledečem redu:

I. Petek, dne 15. decembra 1922 ob 8. uri zvečer vrši se v dvorani Filharmonične družbe predavanje dvornega svetnika in znanega glasbenega zgodovinarja dr. Josipa Mantuanija z naslovom: Delovanje Glasbene Matice in njen pomen za razvoj slovenske glasbe.

II. Sobota, dne 16. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Union simfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice s sodelovanjem orke-

stra Narodnega gledališča v Ljubljani, pod vodstvom kons. prof. g. Karla Jeraja.

III. Nedelja, dne 17. decembra: a) Dopoldne ob 10. uri izredni občni zbor Glasbene Matice v dvorani Filharmonične družbe. b) Popoldne ob 4. uri vokalni koncert pevskega zbora Glasbene Matice pod vodstvom kons. ravatelja g. Mateja Hubada. Pri koncertu sodelujejo: ga. Dana Golia-Koblerjeva, ga. Pavla Lovšetoja in g. Julij Betetto. c) Zvečer ob 8. uri komerz v dvorani Filharmonične družbe.

Temu glavnemu sporedu sledila bo v naslednjih dneh produkcija gojencev konservatorija Glasbene Matice. Odbor Glasbene Matice v Ljubljani naznanja naši javnosti proslavo svoje 50letnice z iskreno željo, da se občinstvo v obilnem številu odzove povabilu, poseti vse slavnostne prireditve in tako moralno podpre Glasbeno Matico za nadaljno kulturno delovanje v proslavi slovenske umetnosti.

Odbor Glasbene Matice v Ljubljani. Dr. Vladimir Ravnihar, predsednik. Dr. Viljem Krejči, tajnik.

To so vzroki, da je naletel Osterc izprva med večino glasbenikov na hud odpor. Niso ga umeli! Bajje so mu svetovali in ga poučevali, a on je bil »pretrmaste«. Skušil je na domačem konservatoriju, a tudi tu je prišla njegova mlada popolnoma samonikla umetniška glasbena nprav v navzkrižje s starimi tradicionalnimi načeli. Zato je pustil in hodil svoja pota.

Umetniki so navadno mehke in občutljive narave. Hvala Bogu, da tega pri Ostercu ni. On hodi svoja pota in si ne da ubiti veselja do umetniškega ustvarjanja, na naj mu prileti še toliko polen pod noge. Zasmije se zamahne z roko in ostane pri svojem s trdnim uverjenjem, da bodo zmarale prej ali slej njegove ideje in — dela.

Menda edini gotovo na prvi, ki je umeval mlad talent, je bil kapelnik mari-borske vojaške godbe, g. Herzog. ožil Osterčev rojak. On je prvi izvajal menda odlomek iz »Krst pri Savici« lansko leto v Ptuj s prav povoljnim uspehom. Zna-

čilno je, da je bila celo za vojaško godbo Osterčeva instrumentacija popolnoma nekaj novega. Izprva so jo slavljali, češ, da je nenavadna, težka in je v njej preveč disharmonije. A ko so jo naštudirali in izvajali skupno, jim je vedno bolj ugajala ter je slednjič bilo polno hvale.

O njegovi simfoniji »Ideali« ne bom pisal. Nai to store strokovnjaki. Omenim le, da je v Mariboru žela največ aplavza izmed vseh točk. četudi ni bila posebno skrbno naštudirana, kakor se je govorilo. Jaz sem hotel pribiti samo eno: Naš tovariš Osterc je vsekakor nenavaden samonikel glasbeni talent. Drugače bi ta-ki naravnim talentu dali priliko, da bi se izobrazil in izpopolnil v svetovnoznanih glasbenih mestih. Ustvaril bi lahko kaj takega da bi njegovo in naše ime prestojilo ozke meje naše domovine. Pri nas pa ga seveda pustimo, da je in ostane učitelj petja na meščanski šoli v Celju.

Kompiljski.